INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Projekt:	MO-ME-N-T MOderní MEtody s Novými Technologiemi
Reg.č.:	CZ.1.07/1.5.00/34.0903
Operační program:	Vzdělávání pro konkurenceschopnost
Škola:	Hotelová škola, Vyšší odborná škola hotelnictví a turismu a Jazyková škola s právem státní jazykové zkoušky Poděbrady
Tematický okruh:	Základní ekonomické pojmy, Trh, Podnik
Jméno autora:	Ing. Eva Karásková
Datum:	23. červen 2013
Ročník: (Cíl. skupina):	2. ročník
Anotace:	Hospodaření, efektivnost, hospodářský proces jsou základní ekonomické pojmy, které si žáci osvojují a procvičují.

HOSPODAŘENÍ

podstata hospodaření

- hospodaření je účelné nakládání s prostředky, které má společnost k dispozici
- hospodaření představuje každou činnost, kterou uspokojujeme potřeby vynakládáním potřebných prostředků tak, aby vztah mezi výsledky činnosti a vynaloženými prostředky byl co nejpříznivější

zásady hospodárnosti (principy)

- maximalistický princip
  se stanoveným množstvím zdrojů má být dosažen největší možný výkon

  např.: při dodržování technologických norem vyrobit z daného množství surovin co nejvíce pokrmů

- minimalistický princip
  znamená dosáhnout stanoveného cíle za použití minimálního množství zdrojů

  např.: vydat co nejméně peněz na domácnost při maximálním uspokojení jejích potřeb

- v praxi se oba principy kombinují
- hospodárnost by se neměla zaměňovat s úspornými opatřeními
- hospodárnost – nesmí snížit užitek požadovaného výsledku
  např.: dodržování technologických norem
- úsporné opatření – snižuje užitek požadovaného výsledku

  např.: zhasínání pod stanovenou normu

Kontrolní otázky a úkoly

1. Uveďte, které vysvětlení hospodaření je správné
   a) musí být dosaženo cílů bez ohledu na vstupy
   b) jde o co největší šetření s prostředky
   c) jde o účelné nakládání s prostředky s ohledem na výstupy
2. Uveďte, zda se jedná o hospodaření či úsporné opatření
   a) dodržování pracovních postupů a norem
   b) přezouvání ve škole
   c) zvyšování počtu pacientů na jednoho lékaře

EFEKTIVNOST

- je vztah mezi vloženými prostředky a velikostí užitku

$$Ef_x = \frac{Y}{X}$$

- X … vložené prostředky, tj. <u>vstupy</u>
- Y … velikost užitku, tj. <u>výstupy</u>

Kontrolní otázky a úkoly – výpočet efektivnosti

Příklad č. 1

Dva číšníci obsluhovali hosty v restauraci. První číšník obsloužil 10 hostů za 1 hodinu a druhý 15 hostů za 60 minut. Vypočítejte efektivnost každého číšníka a porovnejte ji.

Řešení

1. číšník výstup (Y) = 10 hostů vstup (X) = 1 hodina $Efx = \frac{10}{1} = 10$	2. číšník výstup (Y) = 15 hostů vstup (X) = 60 min, tj. 1 h $Efx = \frac{15}{1} = 15$

Druhý číšník pracoval efektivněji, protože za hodinu obsloužil 15 hostů, první číšník 10 hostů.

Příklad č. 2

Dvě kuchařky škrábaly brambory. První z nich za 1 hodinu a 15 minut oškrábala 9 kg brambor. Druhá kuchařka oškrábala 12 kg brambor za 1 hodinu a 40 minut. Vypočítejte efektivnost práce každé kuchařky a porovnejte ji.

Řešení

1. kuchařka	2. kuchařka
výstup = 9 kg brambor	výstup = 12 kg brambor
vstup = 1 h a 15 min tj. 75 minut	vstup = 1 h a 40 min tj. 100 minut
$Efx = \frac{9}{75} = 0{,}12$	$Efx = \frac{12}{100} = 0{,}12$

Efektivnost 1. a 2. kuchařky je stejná.

HOSPODÁŘSKÝ PROCES

zahrnuje po sobě jdoucí čtyři fáze

1. výroba

   je činnost, při které člověk přetváří přírodu, její předměty a síly v užitečné věci, tedy ve statky a služby

2. rozdělování (a přerozdělování)

   je vytváření podílů jednotlivců a kolektivů na celospolečenské výrobě (jedním ze základních nástrojů je mzda)

3. <u>směna (oběh)</u>

   představuje všechny činnosti, které se uskutečňují po ukončení výroby až do předání výrobku spotřebiteli (skladování, doprava,…)

4. <u>spotřeba</u> je procesem uspokojování potřeb
   - spotřeba konečná (finální)
   - spotřeba výrobní

- v praxi hospodářský proces neprobíhá přesně rozdělen – jeho jednotlivé části se vzájemně prolínají, doplňují, navazují
- hospodářství čili ekonomika je celek, ve kterém probíhají opakovaně jednotlivé části hospodářského procesu

Kontrolní otázky a úkoly

1. Zdůvodněte, proč jednotlivé fáze hospodářského procesu probíhají v daném pořadí.

2. Zařaďte do jednotlivých fází hospodářského procesu:
   a) mouka na skladě určená k výrobní spotřebě
   b) vyrobený pokrm
   c) finanční odměna za práci

Literatura

HERČÍKOVÁ, J.; ŠAMŠOVÁ, L. *Základy ekonomiky pro střední a vyšší hotelové školy.* Praha : Fortuna, 2009. ISBN 80-7168-827-4

ZLÁMAL, J.; MENDL, Z. *Ekonomie nejen k maturitě, 1. díl Obecná ekonomie.* Kralice na Hané : Computer Media s.r.o., 2010. ISBN 978-80-7402-056-8

ŽÁK, M. a kol. *Velká ekonomická encyklopedie.* Praha : Linde Praha, a. s., 1999. ISBN 80-7201-172-3